

Jakub Kopřiva: Pro odpovědné veřejné zadávání jsou stavební práce obrovské téma

Začátkem října se konala konference „Odpovědné veřejné zadávání 2019 – strategický přístup k zadávání veřejných zakázek“, na které vystoupil i Mgr. Jakub Kopřiva, náměstek legislativně právní sekce Ministerstva dopravy. V resortu dopravy začali odpovědné veřejné zadávání systematicky implementovat a tento přístup zkoušejí zohledňovat i při veřejných zakázkách na stavební práce, které jsou pro resort nejvýznamnější. Jakuba Kopřivy jsme se zeptali, jak k implementaci přistoupili a jak vidí budoucí vývoj.

Ing. Eva Chvalková

Projekt „Podpora implementace a rozvoje sociálně odpovědného veřejného zadávání“
Ministerstvo práce a sociálních věcí

Jako náměstek legislativně právní sekce máte na ministerstvu v gesci podporu zadávání veřejných zakázek. Pozorujete zde v posledních letech nějaký trend nebo výrazné změny?

Výraznou změnou v zadávání veřejných zakázek je bezesporu elektronizace zadávacích řízení a s tím spojená větší transparentnost. Zároveň oproti předchozím rokům, myslím období 2006–2009, se o veřejné zakázky ve velké míře zajímá i veřejnost a média, což je dobře. Přesto musím ze zkušeností přiznat – a nemyslím to nijak zle –, že odpovědi na dotazy veřejnosti a médií zabírají úředníkům nemalou část jejich času. Nechci tím říci, že by veřejnost neměla mít právo na informace, to vůbec ne. Jen jsem chtěl zdůraznit opravdu velký nárůst zájmu o veřejné zakázky. Jde o veřejnou kontrolu a je dobře, že lidem není toto téma lhostejné. Jako velký

nešvar v oblasti zadávání veřejných zakázek spatřuji zneužívání práva ze strany dodavatelů: Zejména se to týká velkých dodavatelů na trhu, kteří dlouho neměli konkurenci a logicky usilují o to, aby si své výsadní postavení udrželi. „Boj“ s nimi není jednoduchý a zadavatel nemá snadnou pozici. V těchto případech jde především o prodlužování zadávacích řízení a co největší oddálení podpisu smlouvy. Zároveň musím zmínit i pozitivní trend, a tím je stoupající zájem o odpovědné zadávání veřejných zakázek. Více se hodnotí kvalita, a nikoliv jen cena. I když bude ještě chvíli trvat, než se to všichni zadavatelé naučí.

Když hovoříme o odpovědném přístupu k zadávání veřejných zakázek, někdy jej označujeme také jako strategický či udržitelný. Jaká je praxe na Ministerstvu dopravy a v resortu?

V návaznosti na závěry usnesení vlády České republiky z 24. července 2017 číslo 531, o pravidlech uplatňování odpovědného přístupu při zadávání veřejných zakázek a nákupech státní správy a samosprávy, a usnesení vlády z 25. ledna 2017 číslo 75, k využívání institutu společensky odpovědného zadávání veřejných zakázek ve vztahu k zaměstnávání odsouzených osob se záznamem v Rejstříku trestů, vydal pan ministr Ťok pokyn k odpovědnému zadávání v resortu dopravy, a to jak pro podřízené organizace, tak pro zadávání veřejných zakázek Ministerstva dopravy. Cílem bylo stanovit a sjednotit postup zadávání těch veřejných zakázek, u nichž by v dnešní době mělo být již standardní nakupovat je s ohledem na principy odpovědného zadávání. To znamená, že nejde o žádné komplikované, rizikové procesy a novinky. Pro začátek byla zvolena jednoduchá cesta k základním a běžným pravidlům

pro odpovědný přístup v zadávání veřejných zakázek. Aby tento postup Ministerstva dopravy vůči podřízeným organizacím nezněl moc přísně a nekompromisně, je nutné zdůraznit, že sám pokyn k odpovědnému zadávání připouští výjimky a odchylky, což je snad pro všechny, kdo někdy něco zadávali, pochopitelné. Vždy je nutné zohlednit ekonomickou, administrativní náročnost, rizika, časové hledisko a podobně. Zároveň nechává značnou volnost zadavatelům a představuje současně i návod. Přestože obsahuje některé povinné principy, je třeba zdůraznit, že u po-

vinných požadavků jde opravdu o to minimální, co by již mělo být součástí běžného nakupování: Například požadavek na dodávku kancelářského papíru běleného bez pomoci

Můžete více přiblížit, co je obsahem pokynu pro organizace podřízené ministerstvu?

Jde o stanovení základních principů odpovědného zadávání u vybraných komodit, jako jsou úklidové služby a čisticí prostředky, kancelářský papír, PC sestavy a notebooky, ostraha, catering a stravování, stavební práce, nábytek, kancelářské potřeby. Dokument vymezuje předměty plnění veřejných zakázek spolu s určením povinných a doporučených prvků k uplatnění odpovědného přístupu při jejich

Zájem běžných lidí o veřejné zakázky ohromně roste. Je dobře, že veřejnosti není téma lhostejné

chloru, nebo alespoň bez pomoci elementárního chloru – zde jde o posouzení, zda u veškerého kancelářského papíru opravdu potřebujeme nejvyšší bělost.

Ocenění za odpovědné zadávání veřejných zakázek získali Jičín a VŠCHT

Město Jičín a Vysoká škola chemicko-technologická v Praze byly oceněny za přínos k rozvoji společensky odpovědného veřejného zadávání v České republice. Ocenění bylo předáno v rámci konference „Odpovědné veřejné zadávání 2019 - strategický přístup k zadávání veřejných zakázek“, která se konala 3.-4. října v Praze.

Na již čtvrtém ročníku odborné konference, která se věnuje společensky odpovědnému zadávání veřejných zakázek, vystoupila řada zahraničních i domácích odborníků na veřejné zadávání. Hlavním tématem letos bylo strategické využití veřejných zakázek.

Jak na konferenci zaznělo, v Evropě i v České republice lze již nalézt mnoho příkladů odpovědně zadávaných veřejných zakázek. Důležité je, že stále více organizací odpovědné veřejné zadávání, někdy označované jako udržitelné, implementuje do svých vnitřních procesů. Slovensko dokonce veřejným zadavatelům stanovilo od roku 2020 zákonnou povinnost zadávat určité procento zakázek sociálně odpovědně.

Během slavnostního večera byla na konferenci také udělena dvě ocenění za přínos k rozvoji společensky odpovědného veřejného zadávání v České republice. Oceněno bylo město Jičín za komplexní a systematickou implementaci odpovědného veřejného zadávání a Vysoká škola chemicko-technologická v Praze, která podporuje zejména férové dodavatelské vztahy a upřednostňuje řešení šetrná k životnímu prostředí.

„Ocenění za odpovědné zadávání veřejných zakázek si velmi vážíme. Odpovědné, respektive udržitelné nakupování nám dává smysl a věříme, že město Jičín může být inspirací pro ostatní obce a města,“ řekl Jan Malý, starosta města Jičína.

Ocenění za přínos k rozvoji odpovědného zadávání v ČR převzali starosta města Jičín Jan Malý a Pavel Kotrba, prorektor pro vědu a výzkum VŠCHT (vpravo).

zadávání. Zároveň obsahuje obecná doporučení k postupu zadavatele a odkazy na odborné metodické materiály k tématu odpovědného zadávání: například požadavky na technické podmínky („ekoznačky“), smluvní povinnosti – třeba povinnost dodavatele třídít odpad, ale i doporučení, jak zohlednit odpovědný přístup v rámci hodnocení. Zde možná všechny zaujmou stavební práce. Jde o obrovské téma a je nutné říct, že je velmi rizikové stanovit bez zkušeností povinné požadavky a čekat, zda se to podaří a co z toho vzejde. V případě stavebních prací stanovilo Ministerstvo dopravy pouze doporučující prvky odpovědného přístupu. Dnes můžeme říct, že je téměř kompletně převzalo Ředitelství vodních cest do smluvních podmínek pro stavby malého rozsahu, takzvané zelené knihy FIDIC, v podobě zvláštních podmínek pro výstavbu vodních cest České republiky, a nyní je Ředitelství silnic a dálnic ČR a Správa železničních dopravních cest navrhly v podobě zvláštních obchodních podmínek i do červené knihy FIDIC (zatím nedošlo ke schválení). Uvedené lze s ohledem na obrovské využití podmínek FIDIC a dopad odpovědného zadávání ve stavebnictví uvítat a považovat za úspěch. Zároveň pokyn ukládá povinnost nejpozději do 31. ledna každého kalendářního roku zaslat na Ministerstvo dopravy přehled uplatnění principů odpovědného zadávání a dále obsahuje doporučení zařadit jednoduchý záznam o způsobu uplatnění principů odpovědného zadávání, případně o důvodu jejich neuplatnění, do dokumentace k veřejným zakázkám, jejichž předmět zahrnuje některou z komodit uvedených v pokynu.

Existují už nějaké příklady odpovědně zadaných zakázek z praxe?

V resortu dopravy je opravdu velký objem veřejných zakázek

a v řadě z nich si již zadavatelé principy odpovědného zadávání osvojili, přestože u některých principů šlo o běžnou věc, kterou už vykonávali. Jako standardní lze uvést resortní veřejné zakázky na dodávku kancelářského papíru, kancelářských potřeb (například požadavek na recyklovatelnost), kancelářského nábytku (požadavek na certifikaci ekoznačkou), v případě cateringu a stravování požadavek na nádobí, které není k jednorázovému použití, produkci minimálního obalového materiálu. Vedle výše uvedeného začlenění pravidel odpovědného zadávání do obchodních podmínek FIDIC aplikují i menší zadavatelé v resortu dopravy dobrovolné principy odpovědného zadávání u stavebních prací. Například CSPSD využilo požadavek, aby dodavatel zajistil odbornou praxi alespoň jednoho studenta příslušné vysoké/střední školy při projektování/výstavbě, popřípadě aby dodavatel umožnil exkurzi na stavbě skupině studentů příslušné vysoké/střední školy. Další příklady a zkušenosti s uplatňováním principů odpovědného zadávání v resortu dopravy obdržíme do 31. ledna, kdy je vyhod-

notíme. Tento přehled uplatňování odpovědného zadávání veřejných zakázek v resortu dopravy má sloužit mimo jiné ke sdílení zkušeností, pozitivních i negativních.

Jak implementaci odpovědného zadávání v resortu dopravy hodnotíte a jaké máte záměry do budoucna?

Hodnocení implementace odpovědného zadávání v resortu dopravy nás teprve čeká. Pokyn byl vydán na konci roku 2018 a jsme sami zvědaví, jak jej resortní organizace plní a přijímají. Nejde o stanovení povinností, ale o sběr zkušeností, jejich sdílení a zdokonalování se. Můžeme dospět i k tomu, že některé prvky odpovědného veřejného zadávání nejsou vhodné, a naopak se dobrat jiných, vhodnějších, a to i u odlišných než výše uvedených komodit. Velmi pozitivně lze hodnotit implementaci principů odpovědného zadávání ve stavebních zakázkách, přestože šlo vzhledem k rizikové oblasti o doporučující prvky odpovědného zadávání. Následující rok nám ukáže, zda se jednalo o krok správným směrem a zda lze nalézt i jiné vhodné prvky odpovědného zadávání. ▲